

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva Kontiolahden kun- nassa

Essi Raekorpi
Heli Tuunanen

Opinnäytetyö, toukokuu 2025

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
toukokuu 2025
sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijät
Essi Raekorpi
Heli Tuunanen

Nimeke
Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa Kontiolahden kunnassa

Toimeksiantaja
Kontiolahden kunta

Tiivistelmä

Kontiolahden kunnalla ei vielä tällä hetkellä työskentele varhaiskasvatuksen sosionomeja. Ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit aloittavat työnsä elokuussa 2025 Kontiolahdella. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa ei ole tarkoin määritelty ja tehtävänkuvaa voi vaihdella kuntien välillä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan selkeyttäminen ja tavoitteena on varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan määrittäminen.

Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä ja toimeksiantajana on Kontiolahden kunta. Opinnäytetyön tuotoksena valmistui varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa Kontiolahden kunnalle. Opinnäytetyössämme hyödynnettiin teoreettista viitekehystä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta, sosiaalipedagogiikasta ja varhaiskasvatusta ohjaavasta lainsäädännöstä. Opinnäytetyön tuotoksen muodostamiseen hyödynsimme työpajaa sekä lomakehaastatteluja varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta kunnan varhaiskasvatuksen esihenkilöille. Tuotoksen arvioinnissa hyödynnettiin dialogista keskustelua toimeksiantajan kanssa. Opinnäytetyön tuotos jää toimeksiantajan käytettäväksi. Jatkossa tietoa voisi kerätä varhaiskasvatuksen sosionomin sijoittumisesta työyhteisöön varhaiskasvatuksessa.

Kieli
suomi

Sivuja 39
Liitteet 4
Liitesivumäärä 6

Asiasanat
varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatus, sosiaalipedagogiikka, tehtävänkuvaa

THESIS
May 2025
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors
Essi Raekorpi
Heli Tuunanen

Title
Job Description of a Bachelor of Social Services in Early Childhood Education in the Municipality of Kontiolahti
Commissioned by
municipality of Kontiolahti

Abstract
Currently, the municipality of Kontiolahti does not yet employ Bachelor of Social Services in early childhood education. The first Bachelors of Social Services in early childhood education in Kontiolahti will begin their work in August 2025. The job description of a Bachelor of Social Services in Early Childhood Education is not precisely defined, and the job description may vary between municipalities. The purpose of this thesis is to clarify the role of Bachelor of Social Services in early childhood education, with the aim of defining the job description.

Our thesis was carried out as a functional thesis and the client was the municipality of Kontiolahti. As a result of the thesis, the job description of the Bachelor of Social Services in Early Childhood Education was completed for the municipality of Kontiolahti. Our thesis utilized a theoretical framework on the competence of a Bachelor of Social Services in early childhood education, social pedagogy and the legislation that guides early childhood education. To form the output of the thesis, we used a workshop and questionnaire interviews on the competence of a Bachelor of Social Services in Early Childhood Education for municipal early childhood education supervisors. The evaluation of the output utilized a dialogic discussion with the client. The output of the thesis will remain at the disposal of the client. In the future, information could be collected on the integration of the Bachelor of Social Services in Early Childhood Education in the work community in early childhood education.

Language
Finnish

Pages 39
Appendices 4
Pages of Appendices 6

Keywords
Bachelor of Social Services in Early Childhood Education, Early Childhood Education, Social Pedagogy, job description

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja varhaiskasvatussuunnitelma	6
2.1	Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö	6
2.2	Varhaiskasvatustalain uudistus.....	7
2.3	Varhaiskasvatussuunnitelma	8
3	Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva	9
3.1	Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva	9
3.2	Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävät varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa	12
4	Sosiaalipedagogiikka	13
4.1	Sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa	13
4.2	Sosiaalipedagoginen työote varhaiskasvatuksessa	14
4.3	Sosiaalipedagogisen työtteen ominaispiirteet varhaiskasvatuksessa 15	
5	Aikaisemmat opinnäytetyöt	17
6	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos	18
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	19
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	19
7.2	Prosessia ohjaava malli	20
7.3	Tiedon hankinta ja osallistamisen menetelmät	21
7.4	Arvioinnin menetelmät	22
8	Opinnäytetyöprosessi	23
8.1	Aloitussvaihe	23
8.2	Suunnitteluvaihe	24
8.3	Esi- ja työstövaihe.....	25
8.4	Tarkistus- ja viimeistelyvaihe	29
9	Tuotoksen esittely ja arviointi	30
9.1	Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva	30
9.2	Arviointi	31
10	Pohdinta.....	32
10.1	Johtopäätökset	32
10.2	Luotettavuus ja eettisyys	33
10.3	Ammatillinen kasvu	36
10.4	Jatkokehittäminen.....	37
	Lähteet.....	38

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Työpajamateriaali
Liite 3	Lomakehaastattelu
Liite 4	Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

1 Johdanto

Varhaiskasvatuksen sosionomin toimenkuva poikkeaa kunnasta tai kaupungista toiseen, koska yhtenäinen linja puuttuu toimenkuvan määrittämisestä. Varhaiskasvatuslaki (540/2018) antaa toimenkuvalla viitekehyksen, mutta jättää paljon paikallisen suunnittelun varaan. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvalla on myös korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:n määrittämä luonnos (Talentia 2025a).

Tässä opinnäytetyössä perehdymme varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiseen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme aihe on varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa Kontiolahden kunnassa. Tarve varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan määrittämisestä on tullut Kontiolahden kunnalta.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyön tarkoituksena on selkeyttää varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävää. Tavoitteena määritellä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa osana Kontiolahden varhaiskasvatusta. Opinnäytetyön tuotoksena on syntynyt yleiskuvaus varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävistä Kontiolahden kunnassa.

Opinnäytetyömme tietoperusta koostuu varhaiskasvatusta ohjaavista laista ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, Talentia ry:n määrittämästä tehtävänkuvan luonnoksesta sekä sosiaalipedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyömme raportissa avaamme opinnäytetyömme toiminnallisen opinnäytetyön määritelmää. Opinnäytetyössä hyödynnettyjä menetelmällisiä valintoja on perusteltu raportissa sekä opinnäytetyöprosessia Salosen (2013) konstrukttiivisen mallin mukaisesti sekä työmme eettisyyttä ja luotettavuutta.

2 Varhaiskasvatusta ohjaavat lait ja varhaiskasvatussuunnitelma

2.1 Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö

Varhaiskasvatustalaki ja perusopetuslaki ohjaavat varhaiskasvatuksen toteuttamista kunnissa. Varhaiskasvatustalaki (540/2018) määrittelee lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämiseen, tuottamiseen sekä varhaiskasvatuksen tietovarantoon. Lakia sovelletaan kunnan, kuntayhtymän sekä yksityisen palveluntuottajan tuottamaan tai järjestämään päiväkotitoimintaan ja perhepäivähoitoon. Lakia sovelletaan lisäksi soveltuvin osin avoimen varhaiskasvatustoiminnan tuottamiseen ja järjestämiseen. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, VKL.) Perusopetuslaissa (628/1998) säädetään perusopetuksen lisäksi pääsään-töisesti vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista annettavaa esiopetusta. Varhaiskasvatuksessa tuotettava esiopetusta koskee tämän lain lisäksi myös varhaiskasvatustalaki. (Perusopetuslaki 628/1998, POL.)

Varhaiskasvatuksessa toimivien henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista sekä henkilöstön määrästä ja resursseista on ohjeistettu asetuksissa. Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998) säätää opetustoimessa toimivien henkilöstöryhmien kelpoisuus vaatimukset. Varhaiskasvatukseen tämä liittyy päiväkodissa sekä perhepäiväkodissa järjestettävän esiopetuksen osalta. Valtio-neuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) sisältää säännökset päiväkodin sekä perhepäivähoidon henkilöstön mitoitukselta. Asetus sisältää myös varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus vaatimuksen sekä perhepäivähoitajan kelpoisuus vaatimukset lastenhoitajana toimimiseen. (Valtio-neuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018.)

Lisäksi varhaiskasvatusta ohjaavia lakeja ovat Laki potilasasiavastaavista ja sosiaalivastaavista, Laki yksityisistä sosiaalipalveluista sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus. Laissa potilasasiavastaavista ja sosiaalivastaavista 2023/739 määritetään sosiaalivastaavan tehtävät varhaiskasvatuksen asiakkaitten ja heidän vanhempien oikeuksien edistämiseksi ja oikeusturvan

toteutumiseksi. Laki yksityisiä sosiaalipalveluista (922/2011) määrittelee sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottajien valvonnan toimintaedellytykset, rekisteröinnin sekä omavalvonnan. Lain tavoitteena on varmistaa asiakas ja potilasturvallisuus sekä varmistaa valtion, hyvinvointialueen, kelan, palveluntuottajan sekä viranomaisen välinen yhteistyö. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011.) Asetuksella säädetään varhaiskasvatuksen yksityisiltä palveluntuottajilta vaadittavista ilmoitus- ja lupamenettelyiden liitteistä (Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus varhaiskasvatuksen yksityisen palveluntuottajan lupa- ja ilmoitusmenettelyyn kuuluvista liitteistä 890/2022).

2.2 Varhaiskasvatuslain uudistus

Varhaiskasvatuslain (540/2018) uudistus tuli voimaan 1.9.2018. Uudistusten myötä lainsäädäntö selkeytyi, tarkentui käsitteellisesti ja ajanmukaistui. Uusi laki muuttaa henkilöstörakennetta siten, että tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee moniammatillisena tiiminä varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja sekä lastenhoitajia. Vuodesta 2030 lähtien henkilöstö rakenne muuttuu siten, että vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen sosionomin tai opettajan kelpoisuus, näistä puolella vähintään varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Esimerkiksi kolmen hengen tiimissä voi lain puitteissa työskennellä yksi lastenhoitaja ja kaksi opettajaa tai varhaiskasvatuksen sosionomi, opettaja ja lastenhoitaja. (VKL 2018.) Lasten ja henkilökunnan välistä suhdelukua ei muutettu uudistuksella (Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018).

Uudistettu varhaiskasvatuslaki (540/2019) sisältää tärkeitä muutoksia, jotka parantavat varhaiskasvatuspalveluita. Lapsen edun ensisijaisuus korostuu varhaiskasvatuksen suunnittelussa, tuottamisessa, järjestämisessä ja päätöksenteossa. Lapsen suojaaminen kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta on kirjattu lakiin. Monialaisen yhteistyön säännöksiä on täsmennetty, laissa on myös vuoroittoa koskeva säännös. Yhdenvertaisuuden edistäminen on lisätty varhaiskasvatuksen tavoitteisiin. Varhaiskasvatusta pyritään järjestämään lähellä palveluiden käyttäjiä ja kahden viikon hakuaikaa sovelletaan opintojen tai työn takia toiseen kuntaan muuttaessa tai ennakoimattomissa tilanteissa. Ruokailua

koskevaa pykälää on täsmennetty siten, että kaikille lapsille ketkä ovat läsnä järjestetään ohjattu ruokailu. Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen säilyy ennallaan, eli jokaisella lapsella on oikeus 20 tuntiin viikossa sekä tarpeen mukaan laajempaan tai kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024.)

Lakiin sisältyy lisäksi säännökset varhaiskasvatuksen tietovarannosta, joka on ollut käytössä vuodesta 2019 lähtien. Tietovarannon tarkoitus on parantaa varhaiskasvatustietojen luotettavuutta ja yhdenmukaisuutta sekä mahdollistaa tieto- turvallinen säilyttäminen yhdessä palvelussa ja jakaminen eri viranomais- ten kesken. Käytettävän palvelun nimi on Varda. Palveluun tallennetaan kaikki varhaiskasvatuksen järjestäjiä, henkilöstöä, lasta ja perhettä koskevat tiedot, joita eri viranomaiset tarvitsevat hoitaessaan heille asetettua tehtäviään. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024.)

2.3 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) laaditaan Opetushallituksen laatiman ja ylläpitämän Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet säädöksen perusteella. VASU:n perusteet ovat tärkeä asiakirja, joka ohjaa Suomessa varhaiskasvatuk- sen toteutumista. Suunnitelma perustuu varhaiskasvatukseen ja määrittelee sen, miten paikalliset ja lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan. Tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elin- ikäistä oppimista sekä koulutuksellista tasa-arvoa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Inklusiivisiin periaatteisiin kuuluu jokaista lasta koskevat yhtäläiset oikeudet, yhdenvertaisuus, tasa- arvoisuus, syrjimättömyys, yhteisöllisyys sekä moninaisuuden arvostaminen. Lapselle, joka on perhepäivähoidossa tai päivä- kodissa, laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Vasu laaditaan yhdessä lapsen, huoltajan ja henkilöstön kanssa. Lähtökohtana va- sussa on kunkin lapsen yksilölliset tarpeet, mielenkiinnonkohteet ja vahvuudet. (Opetushallitus 2022, 3–8, 10–15, 18, 30–31, 33–37.)

Lapsen vasu on pedagoginen suunnitelma. Vasuun kirjataan tavoitteet ja menetelmät henkilöstön pedagogiselle toiminnalle. Varhaiskasvatuslaki määrittää, että huoltajalla on oltava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua lapsen vasun suunnitteluun, toteuttamiseen sekä arviointiin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on oltava ainakin seuraavat tiedot: lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet; lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi ja toteutumisen arviointi, lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki; mahdollinen suunnitelma lääkehoidosta, lapsen, henkilöstön ja huoltajan yhdessä sopimat asiat; suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat; tieto siitä, milloin suunnitelma on laadittu ja tarkistettu ja milloin suunnitelma tarkistetaan seuraavan kerran. (Opetushallitus 2022, 3–8, 10–15, 18, 30–31, 33–37.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti. Arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen järjestäjä, eli kunta tai yksityinen päivähoiton järjestäjä ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa tai muuttuneet olosuhteet sitä vaativat. (Opetushallitus 2022, 3–8, 10–15, 18, 30–31, 33–37.) Lapsen yksilöllisen vasun lisäksi aiemmin on pitänyt laatia varhaiskasvatuksen paikallinen tai alueellinen varhaiskasvatussuunnitelma, mutta 1.1.2025 alkaen lain 700/2024 mukaisesti ei tätä dokumenttia enää laadita (Laki varhaiskasvatustlain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta 700/2024).

3 Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

3.1 Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

Talentia ry on sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö. Ammattijärjestö Talentia ry on perustettu vuonna 1949. Talentia ry:n tehtäviin kuuluu edistää ja vaikuttaa alan työehtosopimukseen sekä palkkaukseen ja muihin etuihin. Tehtäviin kuuluu vaikuttaminen sosiaalialan lainsäädännön valmisteluun sekä alaa kehittävässä työryhmissä jäsenistön aseman ja oikeuksien puolustaminen ja

kehittäminen. (Talentia 2025a.) Talentia ry:n varhaiskasvatuksen työryhmä on koonnut varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta luonnoksen. Tämän varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan luonnoksen lähtökohtana ovat varhaiskasvatustilanne, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä laadun arvioinnin perusteet varhaiskasvatuksessa. Tehtävänkuvan lähtökohtana ovat myös sosionomin ja varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaaminen sekä opetussuunnitelman sisältö varhaiskasvatuksen sosionomin koulutuksessa. (Talentia 2025b.)

Varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaamista on sosiaalipedagogiikan asiantuntijuus niin lapsiryhmässä, työyhteisössä kuin huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen. Ydinosaamiseen kuuluvat sosiaalialan sekä varhaiskasvatuksen eettinen ja sosiaalipedagoginen osaaminen. Sosiaalipedagogiseen työotteeseen liittyy käytännön ja teorian läheinen suhde. (Rintakorpi, Holmikari, Jalasmäki & Kukkonen 2023, 11–13.)

Varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaamiseen kuuluvat sosiaalialan sekä varhaiskasvatuksen eettinen ja sosiaalipedagoginen osaaminen. Varhaiskasvatuksen sosionomilla on osaamista asiakastyöstä sekä palvelujärjestelmän ja lainsäädännön tuntemisesta ja hallitsemisesta varhaiskasvatuksessa sekä sosiaalialalla. Osaaminen kulttuurien moninaisuudessa sekä kriittisessä ja osallistavassa yhteiskunnassa kuuluvat varhaiskasvatuksen sosionomille sekä työyhteisö-, johtamis- ja tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. (Sosiaalialan amkverkosto 2023.)

Erityisosaamisena varhaiskasvatuksen sosionomilla on varhaiskasvatuksen toiminnan edistäminen lapsen edun mukaisesti tukien turvallisuutta, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia kokonaisvaltaisesti. Erityisosaamiseen kuuluvat myös lasten sekä heidän perheidensä hyvinvoinnin tukeminen, riskitekijöiden tunnistaminen ja tarvittaessa hyvinvoinnin vahvistaminen oikeanlaisilla palveluilla sekä perhetyön ja lastensuojelun osaamisen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamista on käyttää yhteiskunnallista osaamista lasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistämiseen ja mahdollisten epäkohtien nostamista esille. (Talentia 2025b.)

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan luonnoksessa Talentia ry on määritellyt tehtävän tarkoitukseksi lasten ja heidän perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja lasten syrjäytymisen ehkäiseminen. Tehtävän tarkoituksena on vahvistaa lasten ja perheiden osallistumista yhteisöön sekä kansalaistaitoja yhteiskunnassa ja tukea osaamista, taitoja ja valmiuksia, joita nämä tehtävät vaativat. (Talentia 2025b.)

Talentia ry:n luomassa luonnoksessa varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta on keskeiset tehtävät jaettu neljään osaan tehtäviin lapsiryhmässä, perheiden kanssa tehtävään työhön, monialaiseen työhön sekä kulttuurilliseen osaamiseen. Keskeisiä tehtäviä lapsiryhmässä tehtävässä työssä ovat lasten hyvinvoinnin, osallisuuden ja vuorovaikutuksen vahvistaminen ja tukeminen sekä työskentely kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Lapsiryhmässä työskennellessä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin kuuluu sosiaalipedagogisen toiminnan ja työskentelyn suunnittelu ja toteuttaminen sekä sen dokumentointi ja arviointi. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin kuuluu lasten ja heidän perheiden tukeminen yhteisöön osallistumisessa. Perheiden kanssa tehtävässä työssä varhaiskasvatuksen sosionomin keskeisiä tehtäviä ovat perheiden palveluohjaus, osallisuuden tukeminen sekä lasten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistaminen ja mahdollisten riskitekijöiden tunnistaminen ja heidän hyvinvointinsa tukeminen riittävällä ja oikea-aikaisella tuella sekä tarvittaessa hyödyntäen perhetyön sekä lastensuojelun osaamista varhaiskasvatuksessa. (Talentia 2025b.)

Monialaisessa työskentelyssä varhaiskasvatuksen sosionomin keskeisiä tehtäviä ovat yhteisöllisyyden tukeminen ja vahvistaminen lapsiryhmissä ja kasvatusyhteisössä. Varhaiskasvatuksen sosionomi vastaa toimintakulttuurin kehittamisestä ja vahvistamisesta lasten hyvinvointia edistäen. Kulttuurillisessa osaamisessa varhaiskasvatuksen sosionomin keskeisiä tehtäviä on lasten ja heidän perheiden osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta perheiden tullessa erilaisista kulttuureista tai erilaisista elämäntilanteista. (Talentia 2025b.)

Varhaiskasvatuksen sosionomin työ Talentia ry:n tekemän tehtävänkuvan luonnoksen perusteella vaikuttaa lapsiin, lapsiryhmään ja näiden kautta

kasvatusyhteisöön sekä varhaiskasvatukseen, jota päiväkodeissa toteutetaan. Työllä on vaikutusta lasten ja heidän perheiden hyvinvointiin sekä syrjäytymisen ehkäisyyn ja näiden kautta yhteiskuntaan laaja-alaisesti. Työyhteisössä varhaiskasvatuksen sosionomin asemaan kuuluvat verkostoyhteistyön koordinointi, työyhteisön muiden ammattilaisten konsultointi sekä kehittää yhteisöllistä toimintaa ja työskentely kiusaamisen ehkäisemiseksi. (Talentia 2025b.)

3.2 Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävät varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Opetushallituksen mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin kuuluu sosiaalipedagogisen toiminnan suunnittelu, toteutus, dokumentointi ja arviointi. Lapsen ja perheiden kasvun tukeminen kohti aktiivista yhteisön jäsenyyttä. Järjestelyvastuu lasten hyvinvointia tukevista järjestelyistä. Lasten osallisuuden ja vuorovaikutuksen tukeminen sekä kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy. Yhteistyö perheiden kanssa ja heidän osallisuutensa vahvistaminen. Monialaisesti työn suunnittelu, toteutus sekä arviointi. (Opetushallitus 2022.)

Varhaiskasvatussuunnitelma korostaa lapsen tarpeita ja mielenkiinnon kohteita sosiaalipedagogisessa toiminnassa tämä tukee lapsen toimijuutta kokonaisvaltaisesti. Varhaiskasvatuksessa lapsen kasvunprosessit ja niiden tukeminen ovat keskeisiä sosiaalipedagogisessa ajattelussa. Varhaiskasvatuksen sosionomin ydiosaaminen korostuu varhaiskasvatussuunnitelmassa kasvun ja kehityksen tukemisessa, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, osallisuuden tukeminen, järjestelmä- ja verkosto osaaminen sekä tiimi ja yhteisöosaaminen. Varhaiskasvatuksen sosionomien sosiaalipedagoginen osaaminen luo mahdollisuuden lapsilähtöiseen kasvuun, oppimisen sekä hyvinvoinnin tukemiseen, sosiaalisten suhteiden tukemiseen sekä kommunikaation lisäämiseen. Varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamiseen kuuluu kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä lasten ja heidän huoltajiensa osallisuuden ja toimijuuden edistäminen. (Rintakorpi & Holmikari 2021, 243–250.)

Varhaiskasvatussuunnitelma määrittää varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviin tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja

kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Varhaiskasvatus tarkoittaa suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Opetushallitus 2022, 10.)

4 Sosiaalipedagogiikka

4.1 Sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Sosiaalipedagogiikassa yhdistyvät kasvu sekä kasvatus. Sosiaalipedagogiikassa ihmisen kasvua tarkastellaan sosiaalisena ilmiönä yksilönä sekä kasvua yhteiskunnan jäsenenä, kun taas pedagoginen toiminta on kasvatusta, jolla tuetaan ihmisen sosiaalista kasvua eri vaiheissa elämää. (Sosiaalipedagogiikka 2025.) Sosiaalipedagogista työtä voidaan toteuttaa erilaisissa ympäristöissä, joissa työskennellään ihmisten kanssa. Yleisesti näitä sosiaalipedagogiikalle tyypillisiä ympäristöjä ovat sosiaalialan ja kasvatusalan ympäristöt sekä yhteisöt. Sosiaali-pedagogiikka jakautuu yleiseen ja erityiseen tehtävään. Erityinen tehtävä sosiaalipedagogiikassa on kiinnostunut ihmisten kasvatukselliseen huomiointiin, kun elämässä on erityisiä tarpeita tai elämässä on haastava elämäntilanne tai erilaiset haasteet kuormittavat hyvinvointia. Erityinen tehtävä sosiaalipedagogiikassa toteutuu tyypillisesti erilaisissa sosiaalialan ympäristöissä sekä yhdistys- ja järjestötoiminnassa. (Nivala & Ryyänen 2024, 265–266.)

Yleisessä tehtävässä sosiaalipedagogiikka painottuu kasvatuksellisuus ja kiinnostus ihmisen sosiaaliseen kasvuun sekä yhteisössä, yhteiskunnassa ja maailmassa yhteiselämän tukemisena. Sosiaalipedagogiikan yleinen tehtävä toteutuu yleisesti kasvatusalan ympäristössä kuten varhaiskasvatuksessa. Sosiaalipedagogiikassa työ ympäristöjä määritellään sen mukaan ohjaavatko lait tai viralliset säädökset siellä toteutettavaa toimintaa vai onko toiminta vapaampaa ja sen säätely vähäisempää. Kasvatusalan ympäristössä varhaiskasvatus on muodollista toimintaa, koska sen toteutumista ohjaavat lait sekä viralliset säädökset. (Nivala & Ryyänen 2024, 265–266.)

Varhaiskasvatuksessa sosiaalipedagogiikan perustana on lapsen kohtaaminen ainutlaatuisena ja kokonaisvaltaisesti huomioiden hänen tarpeensa sekä mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen. Varhaiskasvatuksessa kasvatus ja hoiva yhdistyvät kokonaisuudeksi, jossa huolenpito lapsen perustarpeista on osa lapsen kasvua omaksi itsekseen ja sosiaaliselle kasvulle. Tämä mahdollistaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisen ja tukee lapsen toimijuutta. Välittäminen on varhaiskasvatuksessa keskeistä ja se näkyy lasten kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin vahvistamisena ja tukemisena pohjautuen läsnäoloon ja läheisyyteen. Kokonaisvaltaisuus sosiaalipedagogiikassa varhaiskasvatuksessa näkyy lasten tukemisena ja näkemisenä yksilöinä, mutta myös heidän tukemisehänsa yhteisön jäsenenä ja sitä kautta osana yhteiskuntaa ja osana maailmaa. (Nivala & Ryyänen 2024, 271–273.)

Lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen on osa varhaiskasvatuksen sosiaalipedagogiikka. Osallisuuden tukeminen auttaa lapsia kokemaan omaa merkityksellisyyden tunnetta, yhteenkuuluvuuden kokemuksia sekä ehkäisee yksinäisyyttä. Tässä osallisuuden tukemisessa lasten ja heidän perheiden osalta korostuu dialoginen kohtaaminen. Dialogisessa kohtauksessa korostuvat luottamus, kunnioitus vastavuoroisesti, avoimuus sekä empatia. (Nivala & Ryyänen 2024, 271–273.)

4.2 Sosiaalipedagoginen työote varhaiskasvatuksessa

Sosiaalipedagoginen työote muodostuu seitsemästä erilaisesta sille ominaisesta piirteestä, jotka yhdistyvät työssä. Nämä seitsemän ominaispiirrettä ovat ajattelun ja toiminnan systeemisyys, teorian ja käytännön yhteys, dialoginen kohtaaminen, toimijuuden tukeminen, yhteisöllisyyden edistäminen, luovuus ja kehollisuus sekä toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Kasvua tukeva työote ja tarkoitus eli pedagogisuus tekee näistä ominaispiirteistä juuri sosiaalipedagogiikan elementtejä. (Nivala & Ryyänen 2024, 227–228.)

Ihmisen yksilöllisen ja sosiaalisen kasvun sekä ympäristön ja sosiaalisten näkökulmien huomiointi, tukeminen ja mahdollistaminen ovat sosiaalipedagogiikkaa eri elämäntilanteissa ja -vaiheissa. Sosiaalipedagogisessa työtöteessä

työskennellään kohti parempaa ja edistetään ja etsitään keinoja lasten hyvinvoinnin tukemiseen varhaiskasvatuksessa, ehkäistään kiusaamista ja syrjäytymistä ja tuodaan näkyväksi ja kyseenalaistetaan epäkohtia ja eriarvoisuutta. (Nivala & Ryyänen 2024, 227–228.)

4.3 Sosiaalipedagogisen työtteen ominaispiirteet varhaiskasvatuksessa

Ajattelun ja toiminnan systeemisyys on yksi sosiaalipedagogiikan ominaispiirteistä. Tämä näkyy sosiaalipedagogiikassa ymmärryksenä, että ihminen on osa eri-laisia järjestelmiä ja yhteisöjä ja miten ne yhdistyvät. Tämä systeeminen ajattelu konkretisoituu toimintaympäristöjen tunnistamiseen ja niiden hyödyntämiseen sekä vuorovaikutukseen. Ihmistä tukiessa otetaan huomioon hänen lähiyhteisönsä ja pyritään myös osallistamaan heidät. Hyväksikäytetään ihmisen omia olemassa olevia verkostoja ja niiden tarjoamia mahdollisuuksia tukea hyvinvointia ja kasvua. Myönteisten suhteiden vahvistaminen on oleellista. (Nivala & Ryyänen 2024, 228–229.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa ryhmän merkitys korostuu esimerkiksi yhteisöllisyydessä, joka kasvaa ryhmässä leikin kautta ja vahvistaa näin myönteistä tunneilmastoa. Varhaiskasvatuksessa korostuu vuorovaikutus, joka kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Varhaiskasvatuksessa ohjataan eettiseen vastuullisuuteen ja kestävään toimintaan. Varhaiskasvatus tukee toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen sekä edistetään lapsen toimimista vertaisryhmässä. Osallisuus korostuu inklusiivisessa toimintakulttuurissa varhaiskasvatuksessa. Osallisuuden kautta lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy. (Opetushallitus 2022, 18, 34, 43.)

Sosiaalipedagogisessa työtteenä teorian ja käytännön ominaispiirre näkyy, kun työ pohjautuu sosiaalipedagogiseen ajatteluun, joka perustuu sosiaalipedagogiseen teoriaan. Käytännön työssä tämä ominaispiirre teorian ja käytännön yhteys näkyy, kun työskentely pohjautuu alan keskeisten teorioiden ja käsitteiden mukaan. Teorian ja käytännön yhteys näkyy sosiaalipedagogisessa

työotteessa myös oman työn reflektoinnissa itsenäisesti sekä työkavereiden kanssa. Reflektointi auttaa oppimaan ja luo mahdollisuuden hahmottaa teoriaa ja käytäntöä suhteessa toisiinsa. (Nivala & Rynänen 2024, 231–232.) Varhaiskasvatuksessa sosiaalipedagoginen työote näkyy kaikessa toiminnassa, oli kyse lapsiryhmän kanssa toimimisesta, huoltajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä tai varhaiskasvatuksen toimivan moniammatillisen henkilöstön kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Opetushallitus 2022, 38–39.)

Dialoginen kohtaaminen on sosiaalipedagogisen työotteen ominaispiirre. Sosiaalipedagogisen työotteen keskiössä on kohtaaminen vuorovaikutteisesti ja vastavuoroisesti eli dialoginen kohtaaminen. Dialoginen kohtaaminen perustuu keskinäiseen kunnioitukseen, luottamukseen, avoimuuteen, läsnäoloon ja tasavertaisuuteen. Dialogi auttaa ymmärtämään toisten näkökulmia, luomaan ymmärrystä toisista, itsestä sekä erilaisista ilmiöistä. (Nivala & Rynänen 2024, 235–236.) Dialogisuus varhaiskasvatuksessa on keskeinen periaate. Se näkyy vuorovaikutusta, jossa kaikki osapuolet ovat tasavertaisia ja heidän näkemyksensä otetaan huomioon. (Opetushallitus 2022, 30.)

Yhteisöllisyyden edistäminen on yksi sosiaalipedagogiikan ominaispiirre. Ihmisen yksilöllisen ja sosiaalisen kasvu kannalta tärkeitä ovat erilaiset suhteet. Sosiaalipedagogisessa työotteessa tuetaan ihmisten välisiä suhteita ja tuetaan dialogisuutta sekä tarvittaessa autetaan ihmisiä liittymään ja osallistumaan heidän lähiympäristöjensä yhteisöihin. Yhteisöllisyys sosiaalipedagogisessa työotteessa varhaiskasvatuksessa voi näkyä esimerkiksi yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämisenä ja tukemisenä. Yhteistoiminta, jossa osallistujien vuorovaikutus on tasavertaista ja merkityksellisiä suhteita pääsee syntymään sekä kokemuksia yhteenkuuluvuuden tunteesta edistää yhteisöllisyyttä. (Nivala & Rynänen 2024, 242.)

Sosiaalipedagogisessa työotteessa toimijuuden tukeminen on yksi keskeinen ominaispiirre, jossa ihminen nähdään omana toimijana tai kykenevänä toimijuuteen sekä tuetaan toimijuuden valmiuksien kehittymistä ja kasvua. Sosiaalipedagogisessa työskentelyssä tavoitellaan aktiivista toimijuutta. Kasvatusympäristössä toimijuuden tukeminen mahdollistuu, kun lapsi huomioidaan oman kasvunsa ja kehityksensä toimijana. (Nivala & Rynänen 2024, 245–246.)

Toiminnallisuus ja elämyksellisyys kuuluvat osana sosiaalipedagogista työotetta. Toiminnallisuus tarkoittaa erilaista ja monipuolista tekemistä. Toiminnallisuudessa keskeistä ovat tekeminen yhdessä, vuorovaikutus ja yhteistyö. Tässä yhdistyvät myös toimijuus sekä yhteisöllisyys. Tekemisellä yhdessä voidaan luoda pohjaa luottamukselle, vuorovaikutukselle ja saada yhteenkuuluvuuden tunteita. Sosiaalipedagogisessa työtöteessa elämyksellisyys tarkoittaa uusia tai huomion kiinnittäminen helposti huomaamatta jääviin asioihin. Toiminnallisuuden kautta saadaan luotua elämyksellisyyttä ja näiden reflektointi auttaa oppimaan uutta ja tukee kasvua. Yhdessä koetut kokemukset ja elämykset tukevat myös sosiaalista kasvua, kun ymmärretään toisten kokemaan ja näkökulmia, jotka auttavat empatian kehittämisessä ja toisen asemaan asettumisena. (Nivala & Ryyänen 2024, 248–249.)

Luovuus ja kehollisuus ovat sosiaalipedagogisen työtöteen ominaispiirre, jonka avulla kokonaisvaltainen kohtaaminen mahdollistuu. Varhaiskasvatuksessa sosiaalipedagogisessa työtöteessa luovuus ja kehollisuus ovat keskeistä leikin tärkeydessä lasten arjessa ja elämässä. Luova toiminta on keskeistä leikkisyydessä ja leikissä. Leikkisyys ja leikki luovat kohtauksia ja tukevat vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä sekä tunnetaitoja ja mielikuvitusta. Luova ja kehollinen toiminta mahdollistavat itseilmaisun tukemisen, asioiden ihmettelyn, luoda tapoja muuttaa omaa toimintaa tai ympäristöä, tukea itsetuntemusta ja –ilmaisua sekä auttaa rentoutumaan. (Nivala & Ryyänen 2024, 251, 257.)

5 Aikaisemmat opinnäytetyöt

Sosionomin sekä varhaiskasvatuksen sosionomin työstä, tehtävänkuvasta sekä osaamisesta on tehty opinnäytetöitä varhaiskasvatuksessa. Tässä opinnäytetyöprosessissamme olemme perehtyneet alueen lähikuntien varhaiskasvatukseen tehtyihin opinnäytetöihin. Näissä opinnäytetöissä varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaaminen on ollut keskeistä. Tähän opinnäytetyöhön olemme valinneet esiin nostettaviksi aiemmin tehdyiksi töiksi Liperin varhaiskasvatukselle sekä Joensuun kaupungille tehdyt opinnäytetyöt.

Liperin varhaiskasvatukselle tehty tutkimuksellinen opinnäytetyö 2021 Kokeuksia sosionomien osaamisen hyödynnettävyydestä Liperin varhaiskasvatuksessa nousee esille sosionomin osaamisen tunnistaminen. Opinnäytetyössä lisäksi nostetaan esille tulevaisuuden varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisen palvelujärjestelmän tuntijana sekä matalan kynnyksen yhteistyöstä huoltajien kanssa. (Sivonen 2021, 2.)

Joensuun kaupungille tehdyssä toiminnallisessa opinnäytetyössä koottiin opas varhaiskasvatuksen sosionomin konkreettisista työtehtävistä osassa kaupungin päiväkodeissa. Tässä opinnäytetyössä syntyneen tuotoksen pohjana hyödynnettiin tietoperustaa, joka rakentui varhaiskasvatusta ohjaavien lakien ja säädösten määrittelyyn sekä toimeksiantajalta saatuihin materiaaleihin ja Talentia ry:n tekemään varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan luonnokseen. Tuotoksena syntyi Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva -opas Joensuun kaupungille. Tämä tuotos lisäsi varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävien konkretiaa ja opas koettiin toimeksiantajalle hyödyllisenä. (Varonen 2024, 2.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos

Opinnäytetyön tarkoituksena on selkeyttää varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävää. Tavoitteena määritellä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva osana Kontiolahden varhaiskasvatusta. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi yleiskuvaus varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävistä Kontiolahden kunnassa.

Opinnäytetyömme toimeksiantajana on Kontiolahden kunta. Opinnäytetyömme aihe on Kontiolahden kunnassa ajankohtainen, kun ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit aloittavat työskentelyn varhaiskasvatuksessa. Toive opinnäytetyön aiheesta tuli toimeksiantajalta.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi vaihtoehto ammattikorkeakoulussa tehtäväksi opinnäytetyöksi vaihtoehtona tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö on käytännönläheinen ja tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista tai opastamista ammatillisessa ympäristössä. Toiminnallisen opinnäytetyön toteutustapa voi vaihdella tarpeen mukaan, on käytännönläheinen ja työelämän tarpeita vastaava. Opinnäytetyöstä syntyvä tuotos voi olla esimerkiksi opas, kansio tai infojulistite. Toiminnallinen opinnäytetyö tulee tehdä tutkimuksellisella asenteella hyödyntäen aiheen kannalta keskeisiä käsitteitä ja tietoperustaa sekä halliten alan taitoja. Käytännön toteutus ja sen raportointi yhdistyvät toiminnallisessa opinnäytetyössä. (Vilka & Airaksinen 2003, 9–10.)

Toiminnallinen opinnäytetyö alkaa työn aiheen valinnasta ja alustavasta kehittämistehtävän muodostumisesta. Aiheen valinnan jälkeen opinnäytetyö etenee toimintasuunnitelmaan, johon jäsennetään mitä opinnäytetyössä olla tekemässä. Suunnitelmassa avataan ja määritetään työn tavoite ja tarkoitus. Toimintasuunnitelmaan kuuluu työn aiheen kannalta keskeinen teoreettinen viitekehys sekä tietoperustaa. Tietoperustassa avataan keskeisiä käsitteitä opinnäytetyön aiheen ja sisällön kannalta. Toiminnallisessa opinnäytetyössä kuuluu tietoperustan rajaaminen vastaamaan työn kannalta merkityksellisten tiedon ja käsitteiden avaamiseen. (Vilka & Airaksinen 2003, 26–27, 29, 30, 42–43.) Opinnäytetyön tietoperustaa käytetään toiminnallisessa opinnäytetyössä syntyvän tuotoksen menetelmällisten valintojen avaamisessa ja perusteluissa (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022, 76).

Toiminnallisessa opinnäytetyössä syntyy kehittämistarpeen pohjalta tuotos, joka voi olla esimerkiksi opas, kirja tai video. Tuotoksen tekemiseen ja sen saavuttamiseen käytetyt menetelmät ja tavat tulee avata ja käsitellä työn raportoinnissa. Tutkimusongelma tai tutkimuskysymykset eivät kuulu toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan hyödyntää laadullista

tutkimusmenetelmään, kun tavoitellaan aiheen ymmärtämistä kokonaisvaltaisesti. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 30, 51, 63–64.)

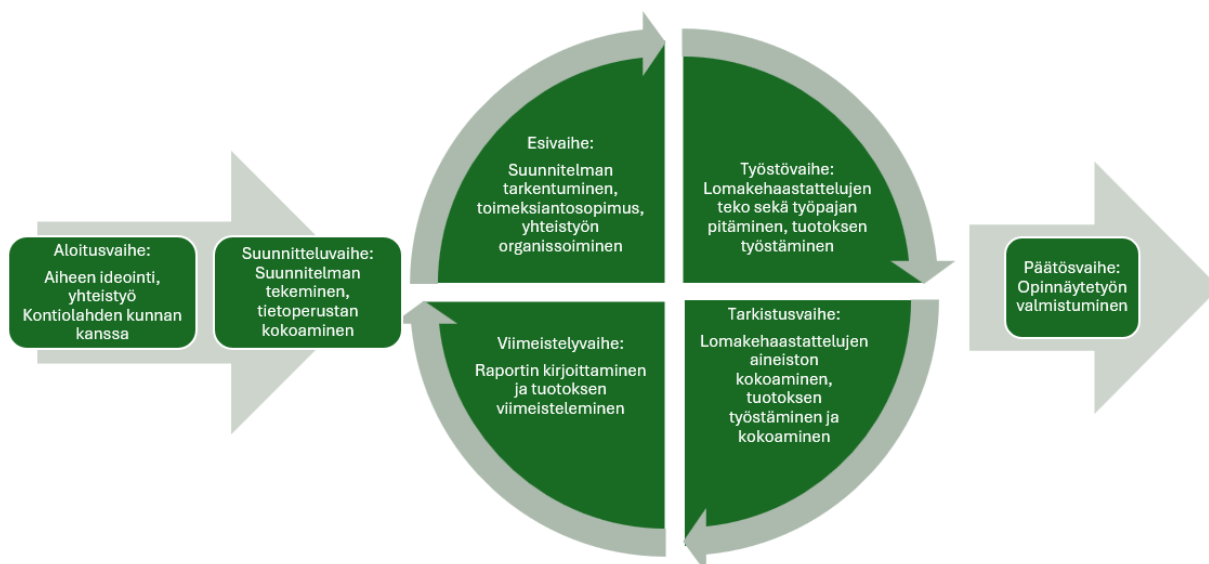
Toiminnallisesta opinnäytetyöstä valmistuvan tuotoksen kanssa työstä syntyy raportti. Tuotoksen kirjallinen asu on erilainen ja poikkeaa opinnäytetyön raportista. Opinnäytetyön raportissa avataan opinnäytetyön prosessia ja mitä, miten ja miksi on tehty prosessin aikana sekä minkälaisia tuloksia ja johtopäätöksiä on syntynyt prosessin aikana. Toiminnallisen opinnäytetyön raporttiin kuuluu tekijöiden omaa arviointia ja reflektointia prosessista ja siitä syntyneestä tuotoksesta sekä omasta oppimisesta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 65.) Opinnäytetyön raportti tehdään palvelemaan työelämää alan ammattilaisille (Kostamo yms. 2022, 105).

Olemme valinneet toiminnallisen opinnäytetyön meidän opinnäytetyömme tavaksi sen käytännönläheisyyden vuoksi. Koemme, että toiminnallisen opinnäytetyön kautta voimme yhdistää tietoperustan kokoamisesta saadulla tiedon suoraan alan työkentälle ja siellä tarvittavaan kehittämistehtävään. Toiminnallinen opinnäytetyömme mahdollistaa meille työelämäyhteistyön tekemisen ja mahdollisuuden verkostoitua työelämään varhaiskasvatuksen kentälle.

7.2 Prosessia ohjaava malli

Toiminnallisen opinnäytetyömme prosessia ohjaavaksi malliksi olemme valinneet Salosen (2013) konstruktivisen mallin. Konstruktiviseen malliin kuuluvat aloitus-, suunnittelu-, esi-, työstö-, tarkistus- ja päätösvaihe. Salosen (2013) mukaan konstruktivinen prosessia ohjaava malli sopii opinnäytetyöhön, koska osallistava sekä yhteisöllinen näkökulma ja sosiaalipedagoginen työote korostuvat mallissa. (Salonen 2013, 16.)

Valitsimme Salosen konstruktivisen mallin opinnäytetyömme prosessia ohjaavaksi malliksi, koska se sopii kehittämistehtäviin ja sen työvaiheet auttavat meitä tarkastelemaan, arvioimaan ja viemään opinnäytetyötämme eteenpäin (kuvio 1).

Kuvio 1. Toiminnallisen opinnäytetyön prosessi (Mukaillen Salonen 2013, 20).

7.3 Tiedon hankinta ja osallistamisen menetelmät

Kehittämistehtävän eri vaiheissa tehtävät keskustelut määrittävät dialogisen keskustelun menetelmäksi osana tiedonhankintamenetelmiä ja kehittämismenetelmiä. Dialogisen keskustelun menetelmiksi kuuluvat keskustelut, toiminnan uudelleen suuntaaminen, palautteen antaminen, vastaanottaminen ja arviointi. Dialoginen vuorovaikutus kehittämistehtävän toimijoiden välillä on keskeistä toiminnallisessa opinnäytetyössä. (Salonen 2013, 6, 22.)

Dokumentointi toiminnallisessa opinnäytetyössä tuo näkyväksi mitä materiaaleja ja aineistoja opinnäytetyön tekemisessä on hyödynnetty. Toiminnallisen opinnäytetyön kannalta on tärkeää, että siinä dokumentoidaan riittävästi erilaisia aineistoja ja materiaaleja. Riittäväällä määrällä kuvataan kehittämishankkeen etenemisen dokumentointia niin, että prosessin etenemisen on kuvattu eri dokumenteilla vaiheittain ja sen logiikan voisi päätellä ulkopuolinenkin. Dokumentoinnin tapana voidaan käyttää esimerkiksi kirjoittamista sekä kehittämishankkeen aikana tai aiemmin tuotetut materiaalit. (Salonen 2013, 23–24.)

Työpajatyöskentely työtapanä tarkoittaa tavoitteellista ryhmätyöskentelyä ennalta määritellyn aiheen ympärillä. Työpajaan osallistuvilla on oltava

etukäteenselvitettynä työpajan työskentelyn tavoitteet sekä mihin tuotosta tullaan käyttämään. Tästä vastuussa on työpajan järjestäjä. (Vilkkä 2021, 90.)

Haastattelu on yksi tiedonkeruumenetelmä ja sillä voidaan kerätä tietoa ja palautetta. Haastattelun keinoin voidaan aineiston keruuta säädellä sekä haastattelu mahdollistaa vastauksien selventämisen tarvittaessa. Haastattelu voidaan toteuttaa teemahaastattelun keinoin, jolloin haastattelussa on aihepiirit selvillä, tarkkaa järjestystä kysymyksissä ei ole. Haastattelu voidaan toteuttaa ryhmähaastatteluna, joka tiedonkeruu muotona tehokas. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2010, 204–210.)

Laadullista tutkimusmenetelmää hyödyntäen aineistoa voidaan kerätä lomakehaastatteluilla. Lomakehaastattelussa haastattelulomake on strukturoitu, mikä tarkoittaa, että kaikilta lomakkeen vastaajilta kysytään kysymykset samassa järjestyksessä ja samassa muodossa. Lomakehaastattelun kysymykset ovat avoimia kysymyksiä asiaan liittyen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä lomakehaastattelun aineiston analysointi ei ole välttämätöntä. Lomakehaastattelusta saatua aineistoa voidaan käyttää työssä lähteenä samoin kuin konsultaatiotakin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 30, 51, 63–64.)

7.4 Arvioinnin menetelmät

Opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmissä avatut keskustelut dialogisen keskustelun menetelmänä toimivat osana tiedonhankintamenetelmiä ja kehittämismenetelmiä sekä arvioinnin eli reflektoinnin menetelminä. Dialogisen keskustelun menetelmiksi kuuluvat keskustelut, toiminnan uudelleen suuntaaminen, palautteen antaminen sekä vastaanottaminen ja arviointi. Dialoginen vuorovaikutus ja toiminnan reflektointi kehittämistehtävän toimijoiden sekä opinnäytetyön tekijöiden välillä on keskeistä toiminnallisessa opinnäytetyössä. (Salonen 2013, 6, 22.)

Opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa korostuu työskentelyn johdonmukaisuus suhteessa opinnäytetyön tavoitteisiin sekä miten opinnäytetyön

prosessissa on perusteltu valintoja. Opinnäytetyön arvioinnissa ja luotettavuuden arvioinnissa korostuvat myös työssä käytössä olleiden aineistojen sekä lähteiden laatu. Toiminnallisen opinnäytetyön arvioinnissa opinnäytetyön prosessin dokumentointi eri prosessin vaiheissa korostuu ja lisää työn luotettavuutta. (Vilkkä 2021, 185–188.)

8 Opinnäytetyöprosessi

8.1 Aloitusvaihe

Salosen (2013, 17) mukaan toiminnallisen opinnäytetyön prosessissa konstruktivisen mallin mukaan aloitusvaihe alkaa mahdollisen kehittämistarpeen syntyisestä ja tarpeesta. Aloitusvaiheessa nousee keskustelua toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistarpeen onnistumisen kannalta tärkeistä asioista. Aloitusvaiheeseen kuuluu sitoutuminen työskentelyyn sekä keskustelua ja yhteistyön hahmottamista kehittämistehtävän toimintaympäristöstä sekä mukana olevista toimijoista.

Aloitusvaiheessa toinen opinnäytetyön tekijöistä oli saanut aihe-ehdotuksen Kontiolahden kunnalta syksyllä 2024. Kontiolahden kunta on palkkaamassa ensimmäiset varhaiskasvatuksen sosionomit vuoden 2025 aikana. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Kontiolahden kunta, jolla on tarve varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan kartoittamiseen ja määrittämiseen varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan työnkuvien rinnalle. Aloitusvaiheessa kävimme aloituskeskustelun dialogisen keskustelun menetelmää käyttäen Kontiolahden kunnan varhaiskasvatuksen asiantuntijan kanssa joulukuussa 2024, jolloin kuumme ja kyselimme toimeksiantajan toiveita opinnäytetyöstämme.

Tapaamisessa käytettiin dialogisen keskustelun menetelmää. Keskustelimme yhdessä tarvittavasta tietoperustasta sekä teoreettisesta viitekehyksestä, jotta varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa päästää rakentamaan. Tapaamisessa keskusteltiin opinnäytetyön alustavasta aikataulusta sekä toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyvästä tuotoksesta, sekä menetelmistä miten

tuotos saadaan koottua. Yhteisen keskustelun pohjalta päätimme, että varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan määrittämisessä hyödynnetään laadullisen tutkimuksen menetelmää strukturoitua lomakehaastattelua Kontiolahden kunnan päiväkotien esihenkilöille ja varhaiskasvatuspäälliköille.

8.2 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheessa konstruktiiivisessa mallissa tehdään suunnitelma kirjallisesti. Kirjallisessa suunnitelmassa on mahdollisimman tarkkaan kuin vain se on mahdollista määritettävä ja kuvattava toiminnallisen opinnäytetyön suunnittelu. Suunnitelmassa tulee avata toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite, opinnäytetyön toimeksiantaja sekä missä ympäristössä opinnäytetyö tehdään ja kaikki työn toimijat. Suunnittelussa tulee selvittää toiminnallisen opinnäytetyön eri vaiheet, tietoperustan kokoamiseen käytettävät materiaalit ja tiedon hankinta sitä varten sekä tietojen ja materiaalien käsittely ja dokumentointi. (Salonen 2013, 17.)

Suunnitteluvaiheessa kirjoitimme toiminnallisen opinnäytetyön tietoperustaa ja teoreettista viitekehystä sekä kokosimme opinnäytetyön suunnitelman tammi-kuussa 2025. Suunnitteluvaiheessa olemme rajanneet tietoperustan varhaiskasvatusta määrittävien ja ohjaavien lakien ja virallisten asiakirjojen avaamiseen. Talentia ry on määrittänyt luonnoksen varhaiskasvatuksen sosionomeille tehtävänkuvasta ja tätä luonnosta olemme avanneet tietoperustassa sekä varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kautta. Varhaiskasvatuksen sosionomin työn kannalta keskeistä on myös varhaiskasvatuksen sosionomin sosiaalipedagoginen osaaminen ja sitä on avattu tietoperustassa. Tiedon hankinnassa on hyödynnetty alan ammattikirjallisuutta, sähköisiä lähteitä sekä virallisia ohjeistuksia sekä lakeja. Tietoperustaa kootessa on hyödynnetty dokumentoinnin menetelmää.

Opinnäytetyön suunnitelmassa olemme avanneet toiminnallisen opinnäytetyön määritelmää ja siitä syntyvää tuotosta ja siihen käytettäviä menetelmiä. Opinnäytetyön osallistamisen menetelmiä ja arviointimenetelmiä on määritetty ja niiden käyttö toteutusvaiheessa on perusteltu suunnitelmassa sekä opinnäytetyön

raportissa. Suunnitteluvaiheessa olemme tarkentaneet toiminnallisen opinnäytetyön prosessin aikataulua. Olemme tarkastelleet aiemmin tästä aiheesta tehtyjä opinnäytetöitä sekä avanneet opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä. Opinnäytetyön suunnitelmavaihe valmistui tammikuussa 2025.

8.3 Esi- ja työstövaihe

Salosen (2013, 17) mukaan esivaihe on kestoltaan lyhyt ja toimii siirtymävaiheena suunnitteluvaiheesta toimintavaiheeseen. Tässä vaiheessa toiminta siirtyy toimintaympäristöön ja toimintaa organisoidaan yhdessä toimijoiden kanssa. Esivaiheessa olemme tehneet toimeksiantajan kanssa toiminnallisen opinnäytetyön toimeksiantosopimuksen sekä pyysimme ja saimme tutkimusluvut tiedon keräämiseen lomakehaastatteluilla Kontiolahden päiväkotien esihenkilöiltä.

Työstövaihe on toiminnallisen opinnäytetyön konstruktiivisessa mallissa toiseksi tärkein vaihe suunnittelun jälkeen. Tässä vaiheessa työskentely on tiivistä ja suuntautuu kohti työn tavoitetta ja prosessista syntyvää tuotosta. Työstövaihe on ammatillisen kehittymisen kannalta tärkeää. (Salonen 2013, 18.)

Opinnäytetyömme työstövaiheessa olemme tarkentaneet kokoamamme teoriapohjaa. Helmikuulla 2025 tapasimme opinnäytetyömme toimeksiantajan ja keskustelimme toimeksiantajan toiveista opinnäytetyömme hyväksytyn opinnäytetyösuunnitelman perusteella. Keskusteluissa on hyödynnetty dialogisen keskustelun menetelmää. Keskusteluissa nousi esille varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisen esille tuominen varhaiskasvatuksen työkentälle. Tämän keskustelun pohjalta ehdotimme toimeksiantajalle työpajan pitämistä aiheesta varhaiskasvatussyksiköiden esihenkilöille. Työpajan ajankohdaksi valikoitui yhdessä toimeksiantajan kanssa esihenkilöiden palaveri maaliskuussa 2025. Ennen työpajaa lähetimme toimeksiantajalle saatekirjeen (liite 1) aiheesta sekä työpajaan kuuluvat materiaalit sekä lomakehaastattelun. Toimeksiantaja lähetti työpajan saatekirjeen ja kirjalliset materiaalit ennakkoon palaveriin osallistuville esihenkilöille sekä varhaiskasvatuspäällikölle.

Toiminnallisen opinnäytetyömme tuotoksen toteutusta varten päätimme pitää Kontiolahden kunnan varhaiskasvatustyöyksiköiden esihenkilöille työpajan varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta. Työpajan yhteydessä keräsimme tietoa esihenkilöiden näkemyksistä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta. Työpajamenetelmän valitsimme, koska toimeksiantajan näkökulmasta se oli selkeä toteutustapa. Työpajatyöskentely osana esihenkilöiden palaveria mahdollisti esihenkilöiden osallistumisen samanaikaisesti ja näin pystyimme tuomaan opinnäytetyömme aiheen heille esille. Esihenkilöiden yhtäaikainen läsnäolo mahdollisti keskustelun ja pohdinnan tulevista muutoksista sekä uudesta tehtävänkuvasta varhaiskasvatuksen kentällä.

Opinnäytetyömme tuotosta varten pidimme työpajan yhdessä sovitusti toimeksiantajan kanssa Kontiolahden kunnan varhaiskasvatustyöyksiköiden esihenkilöille, varhaiskasvatuksen päällikölle ja varhaiskasvatuksen erityisasiantuntijalle. Työpaja toteutui maaliskuussa 2025. Työpajaan osallistuivat kaikki Kontiolahden kunnan esihenkilöt sekä varhaiskasvatuksen päällikkö ja erityisasiantuntija, paikalla yhteensä seitsemän osallistujaa. Työpajassa hyödynnettiin opinnäytetyön tekijöiden kokoamaan Power Point-esitystä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta (liite 2). Power Point-esitys on koottu opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen perusteella. Esityksessä nostettiin esille varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit, varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, Talentia ry:n luoma varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta, sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa sekä sosiaalipedagoginen työote ja seisemän ominaispiirrettä varhaiskasvatuksessa. Työpajassa käytetty Power Point-materiaali on opinnäytetyön liitteenä (liite 2).

Työpaja sisälsi vapaata keskustelua varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta Kontiolahden kunnassa. Keskusteluissa nousi esille varhaiskasvatuksen sosionomin työssä hyödynnettävä suunnittelu-aika ja miten se tulee muotoutumaan käytännössä. Keskustelua tuli lasten ja perheiden osallisuudesta ja osallistamisesta varhaiskasvatuksessa sekä tämän päivän haasteista varhaiskasvatuksessa. Pyrkimys yhteisökeskeiseen toimintaan yksilöitä unohtamatta nousi esille työpajassa. Työpajan päätteeksi jaoimme lomakehaastattelut osallistujille.

Lomakehaastatteluihin pyysimme vastauksia työpajan päätteeksi, jotta saisimme mahdollisimman monelta vastaukset. Työpaja pohjusti lomakehaastattelussa kysytyjä aiheita. Lomakehaastattelussa keräsimme tietoa ja ajatuksia varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta ja tehtävänkuvasta varhaiskasvatuksessa Kontiolahden kunnassa. Hyödynsimme opinnäytetyön teoreettista viitekehystä lomakkeen kysymysten asettelussa. Kysymykset aseteltiin vastaamaan kokoamaamme tietoperustaa varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Lomakkeen kysymyksillä halusimme myös saada paikallista näkökulmaan varhaiskasvatuksen sosionomin tarpeesta varhaiskasvatuksentyökentällä, koska varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvalle ei ole valtakunnallista määrittystä. Lomakkeella kerättyä tietoa on hyödynnetty nimettömästi opinnäytetyön tuotoksen muodostamisessa yhdessä opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten kanssa. Vastauksia lomakehaastattelusta saimme neljä. Lomakehaastattelu on opinnäytetyön liitteenä (liite 3). Lomakehaastattelussa kerätyt tiedot olemme koonneet kysymyskohtaisesti yhteen opinnäytetyöraporttiimme.

Lomakkeessa ensimmäisenä kysyttiin, minkälaisena näkisit varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan päiväkodeissa. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävä nähtiin vastauksissa painottuvan lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen, erityisesti hyvinvoinnin ja osallisuuden näkökulmasta sekä perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ennaltaehkäisevä työ vanhemmuuden tukemisessa sekä perheiden haasteiden tunnistamisessa nostettiin vastauksissa esille sekä palveluohjaaminen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen. Vastauksissa nousi esille varhaiskasvatuksen sosionomin työskenteleminen varhaiskasvatuksen opettajan työparina.

Lomakkeen toisena kysymyksenä oli, millaista erityisosaamista tarvitaan Kontiolahden kunnan varhaiskasvatukseen, ajatellen lapsia ja heidän perheiden osallisuutta. Vastauksissa esille nousi ennaltaehkäisevä työote, sosiaalipedagoginen osaaminen, moniammatillisen yhteistyön toteuttaminen ja edistäminen erityisesti perhetyön kanssa sekä lapsille ja perheille tarjottavien palvelujen tunteminen. Vastauksissa esille nousi myös vuorovaikutustaidot ja asioiden

puheeksi ottaminen. Kaikissa vastauksissa esille tuli perheiden kanssa tehtävä työ.

Kolmantena kysymyksenä lomakkeessa oli, millaista erityisosaamista tarvitaan Kontiolahden kunnan varhaiskasvatukseen, ajatellen moniammatillisia yhteistyötahoja. Vastauksina kysymykseen tuli ymmärrys yhteistyötahojen sekä palveluiden tuntemisesta, toimimisesta ja niiden ajoittamisesta lasten ja heidän perheiden tukemiseksi. Verkostoitumistaidot ja yhteistyön rakentaminen tulivat esille varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamisena ajatellen moniammatillista yhteistyötä.

Lomakkeen neljäntenä kysymyksenä oli, miten varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävät eroavat varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan työtehtävistä. Vastauksissa varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan nähtiin painottuvan perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä yhteistyöhön muiden perheen kanssa toimivien tahojen kanssa, vanhemmuuden tukemiseen, lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen. Vastauksissa esille tuli varhaiskasvatuksen opettajan vastuu kokonaispedagogiikasta ja lastenhoitajan vastuu lasten hoidosta ja hoivasta. Vastauksissa esille nousi koko tiimin yhteistyö eri tehtävänkuvien kesken.

Viimeisenä kysymyksenä lomakkeella, ajatuksia varhaiskasvatuksen sosionomin työajan rakentumisesta lapsiryhmässä sekä työtä valmisteleavasta ajasta (mahdollisesti sisältäen suunnittelun, yhteistyön huoltajien kanssa ja moniammatillisen työn) Kontiolahden kunnassa. Vastauksissa esille tuli työssä tarvittavan suunnitteluajan tarpeellisuus ja siinä yhteistyön tekeminen varhaiskasvatuksen opettajan ja koko henkilöstön kanssa. Työajassa tärkeänä nähtiin huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, lapsiryhmässä työskentely ja moniammatillinen työskentely. Erilaiset työvuorojen vaihtelut mahdollistavat huoltajien kohtaamisen varhaiskasvatuksessa.

Lomakkeista saadun aineiston mukaan yhdessä teoreettisen viitekehyksen kanssa olemme muodostaneet varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva Kontiolahden kunnalle. Opinnäytetyön tuotoksena syntyneen tehtävänkuvan

ulkoasu on sovitettu vastaamaan toimeksiantajan toivetta yhtenevästä ulkoasusta varhaiskasvatuksen opettajan ja lastenhoitajan tehtävänkuviin. Opinnäytetyömme esi- ja työstövaihe on toteutunut maaliskuu- sekä huhtikuulla 2025.

8.4 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe

Salosen (2013, 18) mukaan tarkistusvaiheessa tarkastellaan ja arvioidaan prosessissa syntyneitä tuotoksia ja tarvittaessa tuotos palautetaan takaisin työstövaiheeseen, jos se ei vastaa opinnäytetyön tavoitteita. Tuotos voidaan myös siirtää viimeistelyvaiheeseen, jos tuotos täyttää prosessin tavoitteet. Tarkistusvaihe on oma vaihe osa konstruktivistisista vaiheista, mutta se on myös osa kaikkia vaiheita toiminnallisen opinnäytetyön prosessissa.

Tarkistusvaiheessa kokosimme opinnäytetyömme tuotoksen ja tarkistimme sen vastaamaan opinnäytetyömme tavoitetta. Tuotoksen tarkistuksessa huomioimme myös tuotoksen vastaamisen työmme teoreettiseen viitekehykseen sekä lomakehaastattelussa saatuihin vastauksiin. Tarkistusvaiheessa lähetimme opinnäytetyömme tuotoksen toimeksiantajalle nähtäväksi ja sovimme ajan tuotoksen esittelyyn.

Viimeistelyvaiheessa viimeistellään sekä toiminnallisen opinnäytetyön aikana syntynyt tuotos sekä opinnäytetyön raportti. Opinnäytetyön raportissa tulee avata opinnäytetyöprosessia sekä tuotoksen kehittymisen vaiheita ja siihen käytettyjä menetelmiä ja materiaaleja. Viimeistelyvaiheeseen kuuluu myös tuotoksen esittely toimeksiantajalle. (Salonen 2013, 18.)

Viimeistelyvaiheessa viimeistelimme opinnäytetyön raportin sekä tuotoksen. Opinnäytetyön viimeistelyvaiheessa on hyödynnetty dokumentoinnin menetelmää ja avattu raporttiin opinnäytetyön teoreettinen viitekehys sekä raportoitu opinnäytetyöprosessin vaiheet. Yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti esittelimme tuotoksen huhtikuussa 2025 toimeksiantajalle ja keskustellen pyysimme palautetta tuotoksesta Kontiolahden varhaiskasvatuksen päälliköltä ja erityisasiantuntijalta. Tuotoksen palautetta kysyttäessä ja siitä keskustellessa saimme mielipiteen tuotoksen hyödyistä ja sen käytettävyydestä toimeksiantajalle.

Palautetta kysyessä hyödynnämme dialogisen keskustelun menetelmää, jonka teoriaa olemme avanneet prosessimme aloitusvaiheessa.

Opinnäytetyömme tarkistus- sekä viimeistelyvaihe ajoittui huhti- sekä touku- kuulle 2025. Päätösvaiheessa toiminnallisen opinnäytetyön tuotos on syntynyt ja prosessi päättyy (Salonen 2013, 19). Opinnäytetyömme valmistui touko- kuussa 2025.

9 Tuotoksen esittely ja arviointi

9.1 Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

Opinnäytetyömme tuotoksena syntynyt varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva on rakentunut sekä lomakehaastatteluista saatujen vastausten sekä teoreettisen viitekehykseen perusteella. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva on työmme liitteenä (liite 4). Tehtäväkuvan ulkoasuun on hyödynnetty toimeksiantajan mallipohjaa, jotta ulkoasu tehtäväkuvalla on yhtenäinen varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan työnkuvien kanssa.

Tehtäväkuvassa taulukkoon on jaoteltu tehtävän nimike, koulutus, yleiskuvaus tehtävästä sekä keskeiset tehtävät. Tehtävänimike on varhaiskasvatuksen sosionomi. Koulutus- kohdassa on varhaiskasvatuslain (540/2018) uudistuksen määrittämä kelpoisuus varhaiskasvatuksen sosionomille. Varhaiskasvatuslaki (540/2018) määrittää varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuteen sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, johon sisältyy vähintään 60 opintopisteen verran varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneita opintoja.

Yleiskuvaus varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävästä on kuvattu Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttaminen yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävässä painottuvat sosiaalipedagoginen asiantuntijuus lapsiryhmässä, työyhteisössä sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Tehtävässä painottuu lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen.

Keskeisinä tehtävinä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävän kuvassa on nostettu esiin työskentely moniammatillisessa tiimissä, jossa on monialaisesti työn suunnittelu, toteutus ja arviointi yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan sekä lasten hoitajan kanssa. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävä on lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja edistäminen sekä lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen. Lasten yhdenvertaisuuden vahvistaminen, kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä vanhemmuuden tukeminen ja kasvatusyhteistyö perheiden kanssa on varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä. Tehtävänkuvassa palveluohjaaminen, ennaltaehkäisevätyö ja oikea-aikainen ohjaaminen palveluihin, moniammatillinen yhteistyö ja yhteisöllisyyden kehittäminen ovat varhaiskasvatuksen sosionomin keskeisiä tehtäviä. Tarkemmat listaukset varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävän kuvasta löytyvät liitteestä 4.

9.2 Arviointi

Tapasimme toimeksiantajan huhtikuussa 2025 ja kävimme läpi opinnäytetyömme tuotoksena syntyneen varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävän kuvan Kontiolahden kunnalle. Keskustelussa toimeksiantajan kanssa varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta nousi esille tehtävänkuvassa lueteltujen tehtävien konkreettisuus. Yhdessä käydyn keskustelun pohjalta tehtävänkuvan tehtävät ovat teorian pohjalta, ja käytännön työ muokkaa varhaiskasvatuksen sosionomin konkreettiset tehtävät työssä. Keskustelimme toimeksiantajan kanssa tehtävänkuvassa käytettävien käsitteiden kuten sosiaalipedagogiikan ja osallisuuden merkityksestä varhaiskasvatuksesta sekä miten nämä varhaiskasvatuksen sosionomin keskeiset osaamiset saadaan näkyviksi työkentällä.

Toimeksiantaja koki opinnäytetyömme tuotoksen heille hyödylliseksi ja käytettäväksi. Keskustelimme toimeksiantajan mahdollisuudesta muokata ja päivittää varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa tarpeen mukaan ja tulevien varhaiskasvatuksen sosionomin kokemusten ja tarpeiden mukaisesti.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selkeyttää varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävää. Tavoitteena määritellä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva osana Kontiolahden varhaiskasvatusta. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi yleiskuvaus varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävistä Kontiolahden kunnassa. Opinnäytetyöprosessissamme pääsimme perehtymään varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiseen. Prosessimme aikana havaitsimme, että tietoisuus varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta työkentällä on vielä epäselvää ja varhaiskasvatuksen sosionomin sijoittuminen moniammatilliseen tiimiin hakee paikkaansa. Havaitsimme, että tarvetta varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiselle työkentällä on, mikä tuli esille saatujen lomakehaastattelujen kautta sekä keskusteluista toimeksiantajan kanssa.

Opinnäytetyöprosessissamme aikana havaitsimme, että tietoisuutta varhaiskasvatukseen tarvitaan varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta. Opinnäytetyömme tuo tietoisuutta varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta. Opinnäytetyömme raportti avaa teoreettista viitekehystä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta ja avaa teorian keskeisiä käsitteitä. Teoreettisessa viitekehyydessä yhdistyvät varhaiskasvatusta ohjaavan lainsäädäntö ja varhaiskasvatussuunnitelma sekä sosiaalipedagogiikka ja sosiaalipedagoginen työote.

Opinnäytetyömme tuotoksen varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus vaatimuksissa on kuvattu Varhaiskasvatuslain (540/2018) määrittämät kelpoisuudet tehtävään. Rintakorven & Holmikarin (2021) kuvaavat varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosamiseksi korostuu varhaiskasvatussuunnitelmassa kasvun ja kehityksen tukeminen, osallisuuden tukemisen, järjestelmä- ja verkosto-osaamisen. Nämä Rintakorven & Holmikarin (2021) esiin nostamat varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosamiset näkyvät tuotoksen yleiskuvauksessa varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävästä, jossa painottuu sosiaalipedagoginen asiantuntijuus lapsiryhmässä, työyhteisössä sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Tehtävässä painottuu lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen.

Keskeiset tehtävät varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvassa on koottu lomakehaastatteluissa saatujen vastausten mukaan. Nivala & Ryyänen (2024) on avannut sosiaalipedagogisen työtteen ominaispiirteet. Sosiaalipedagogisen työtteen piirteet nousevat myös opinnäytetyön tuotosta varten tehdyn lomakehaastattelujen vastauksissa, joissa esiin nousivat sosionomin osaamisena sosiaalipedagoginen osaaminen, perheiden kanssa tehtävä yhteistyö ja perheiden osallisuuden tukeminen. Rintakorpi & Holmikari (2021) ovat kuvanneet, kuinka sosiaalipedagoginen työskentely mahdollistaa lapsilähtöisen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisen.

Opinnäytetyössä tehdyn lomakehaastattelun vastauksissa esiin nousi sosionomin osaaminen ja tehtävä perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Opetushallituksen (2022) laatiman varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esiin nousee perheiden kanssa tehtävä yhteistyö ja perheiden osallisuuden vahvistaminen. Rintakorpi & Holmikari (2021) nostavat esiin varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamisena lasten ja heidän huoltajiensa osallisuuden ja toimijuuden edistämisen.

Opinnäytetyöprosessissamme olemme saavuttaneet tavoitteemme määrittellä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävän kuvaa osana Kontiolahden kunnan varhaiskasvatusta. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys tukee lomakehaastatteluista saatuja vastauksia ja mahdollisti opinnäytetyömme tuotoksena syntyneen varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvan Kontiolahden kunnalle. Opinnäytetyön tuotoksena syntynyt varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva tuo osaamisen käytännön työn tasolle työkentällä osana moniammatillista tiimiä.

10.2 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyössämme toteutamme hyviä tieteellisiä menettelytapoja, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2024). Opinnäytetyössämme meille on tärkeää, että tuotoksemme on huolellisesti tuotettua ja asianmukainen. Työskentelymme on ollut rehellistä, avointa eikä plagiointia tapahdu. Vältimme kysymysasettelussa omien

mielipiteittemme tai ennakkoajatustemme ohjaavaa vaikutusta ja raportoimme objektiivisesti tulokset toimeksiantajalle.

TENK määrittelee plagioinnin luvattomaksi lainaamiseksi, jossa käytetään toisten tekemää työtä tai tutkimusideoita ilman lupaa tai viittausta. Tämä loukkaa alkuperäisten tekijöiden oikeuksia heidän tieteelliseen työhönsä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2024.) Työssämme huomioimme myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan määrityksen plagioinnista. Merkitsemme lähdeviittaukset huolellisesti, emmekä loukkaa alkuperäisten kirjoittajien oikeuksia. Pyrimme käyttämään primäärilähteitä niin paljon, kuin se on mahdollista.

Ihmisiin liittyvässä tutkimuksessa tulee selvittää, tarvitaanko tutkimuslupaa tai eettistä ennakoarviointia. Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä tarvitaan monissa tapauksissa. Näitä on esimerkiksi, jos tutkittavalta ei ole etukäteen saatu suostumusta tutkimukseen osallistumisesta, esimerkiksi jos tutkimusasetelma vaatii, ettei tutkittava tiedä olevansa tutkittava ja näin ollen ei pysty etukäteen tähän lupaa antamaan. Eettinen ennakoarviointi tarvitaan myös, jos tutkittava on alaikäinen, tutkittavan fyysiseen koskemattomuuteen puututaan, tutkittavalle aiheutetaan voimakkaita ärsykyksiä, tutkimuksesta voi seurata henkistä haittaa, kysytään arkaluontoisia asioita tai tutkimuksesta voi aiheutua turvallisuusuhka tutkittavalle. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2024.)

Tiedonkeruumenetelmänä käytimme strukturoitua lomakehaastattelua (Itä-Suomen yliopisto 2025). Avoimessa kyselylomakkeessa huomioimme tavoitteiden määrittelyn selkeästi, mitä tietoa keräämme ja miksi. Laadimme kysymykset ymmärrettävästi, selkeästi, riittävän tarkasti ja siten, että kysymykset etenevät loogisesti. (Tampereen yliopisto 2025.) Laadullinen tutkimuksen eettisyys on keskeinen osa tutkimusprosessia. Tärkeää on varmistaa, että osallistuvien henkilöiden hyvinvointia ja oikeuksia kunnioitetaan kaikissa tutkimuksen vaiheissa (Kallinen & Kinnunen 2021).

Työssämme otamme vastuun kaikista tekemisistämme ja huomioimme eettiset näkökohdat. Arvostamme haastateltavien mielipiteitä ja huolehdimme heidän

anonymiteettinsa säilymisestä läpi prosessin ja näin varmistamme, ettei haastateltava joudu epäedulliseen asemaan vastaustensa takia työyhteisössä.

Toimeksiantoon liittyvä tutkimuslupa oli laadittu ennen varsinaisten haastattelujen alkua. Opinnäytetyötämme varten tutkimuslupa on saatu Kontiolahden kunnalta kunnan työntekijöiden haastatteluja varten. Kaikille haastateltaville on kerrottu opinnäytetyömme tarkoitus, tavoite, käytettävyys ja haastatteluista saatujen vastausten hyödyntäminen opinnäytetyön tuotoksessa. Lomakehaastatteluun osallistuneille on kerrottu tutkimuksen tarkoitus sekä heiltä kerättävän tiedon käyttö-, säilytys-, ja tuhoamistavat. Yksilöiviä henkilötietoja emme keränneet.

Kontiolahden kunta on pieni organisaatio, ja varhaiskasvatuksen piirissä työskentelee viisi esihenkilöä. Koska vastaajien määrä on pieni, pitää se ottaa huomioon niin kysymyksien asettelussa kuin vastausten analysoinnissakin, sillä pieni vastaajien lukumäärä tuo mukanaan oman epävarmuustekijän. Esimerkiksi yhden henkilön väärin ymmärtämä kysymys voi vaikuttaa koko opinnäytetyöhön. Pyrimme huolehtimaan, että tulisimme saamaan mahdollisimman monelta osallistujalta vastaukset. Siksi jaoimme lomakehaastattelut pitämässämme työpajassa. Vastausaikaa varattiin riittävästi, osallistujien toiveet huomioiden, jotta lomakehaastattelun osallistujat voivat vastata kyselyyn työnsä lomassa. Tämä auttoi varmistamaan, että saisimme mahdollisemman luotettavat ja kattavat vastaukset. Lähdeaineistona käytimme vain yleistä luottamusta nauttivien organisaatioiden ja kirjoittajien aineistoja ja kunnioitamme heidän immateriaali-oikeuksiansa ohjeiden mukaisilla lähdeviittauksilla.

Koska Kontiolahden kunnassa ei toimi vielä kentällä varhaiskasvatuksen sosionomeja, on tärkeää pohtia huolella, kuinka heidän tehtävänkuvansa saadaan vastamaan mahdollisimman hyvin todellista tarvetta. Tämä voi edellyttää roolien selkeytymistä ja tehtävien uudelleenmäärittelyä myös muitten roolien osalta, jotta ne vastaavat paremmin asiakkaiden ja organisaation tarpeita. Tältä osin tehtävänkuvat voivat päivittyä myös varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoidtajien osalta.

Varsinaista opinnäytetyön raporttia lukuun ottamatta opinnäytetyössä valmistunut tuotos varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta on Kontiolahden kunnan omaisuutta ja tekijäys ja oikeus muokata tätä tuotosta on Kontiolahden kunnalla.

10.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessimme on syventänyt osaamistamme varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisesta. Prosessimme aikana olemme perehtyneet teoreettiseen viitekehykseen ja hyödyntäneet siinä monipuolisesti lähteitä ja olemme perehtyneet päivitettyyn varhaiskasvatusta ohjaavaan lainsäädäntöön mikä on keskeistä varhaiskasvatuksessa toimiessa. Haasteena opinnäytetyömme tietoperustan kokoamisessa oli sosiaalipedagogisten lähteiden vähäisyys ja niiden yhdistyminen varhaiskasvatukseen.

Toiminnallisen opinnäytetyömme tuotoksen tekemisen haasteena olemme ajoittain kokeneet varhaiskasvatuksen tehtävän kuvan selkeytymättömyyden sekä sen moninaisuuden, minkä takia tehtävänkuva voi vaihdella eri kuntien välillä. Tällä hetkellä Kontiolahden kunnalla ei työskentele vielä varhaiskasvatuksen sosionomeja, minkä vuoksi emme saaneet käytännön kokemuksia kartoitettua. Tämä kuitenkin loi vahvan tarpeen opinnäytetyöllemme ja on näin työelämälähtöinen. Opinnäytetyössämme olemme päässeet määrittämisen tarkemmin varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa heti ensimmäisille tuleville varhaiskasvatuksen sosionomeille Kontiolahden kunnassa. Opinnäytetyömme kautta olemme päässeet vaikuttamaan, osallistumaan sekä näkemään työelämän prosessia, kun uutta tehtävänkuvaa luodaan kuntaan. Prosessimme on mahdollistanut ammatillisen reflektion opinnäytetyön tekijöiden välillä sekä molempien aiemman osaamisen hyödyntämisen opinnäytetyössämme.

Opinnäytetyömme vahvistaa ja tukee meidän omaa ammatillista kasvuamme, osaamistamme ja asiantuntijuutta tulevina varhaiskasvatuksen sosionomeina. Työstämme saamme kattavan teoreettisen pohjan varhaiskasvatuksen sosionomin työlle, sekä pääsemme verkostoitumaan työelämään.

Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää toimintamallien kehittämisessä myös tulevaisuudessa, kun esimerkiksi tehtävänkuvaa päivitetään.

10.4 Jatkokehittäminen

Opinnäytetyöprosessimme aikana havaitsimme, että varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen ja osaamisen hyödyntäminen on työkentällä vielä uusi ja se herättää mietintää, miten varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuva konkreettisesti sijoittuu varhaiskasvatuksen opettajan ja lastenhoitajan tehtävänkuvien rinnalle. Työkentällä tarvitaan vielä tietoa ja varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisen tuomista kentälle. Meille on herännyt myös kiinnostus, miten työyhteisöä valmistellaan uuden tehtävänkuvan aloittaessa työt osana varhaiskasvatusta Kontiolahden kunnassa.

Varhaiskasvatuksen kehittämis- ja arviointitietoa tuotetaan usean toimijan toimesta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi kerää esimerkiksi Valssi-järjestelmällä systemaattista tietoa ja laatumittareita varhaiskasvatuksen ja siihen liittyvän lainsäädännön kehittämiseen. Uudistunut henkilöstörakenne tulee vaatimaan säännöllistä seurantatutkimusta henkilöstörakenteen sekä uusien kehittyvien toimintamallien vaikutuksesta. Tätä tietoa tarvitaan niin kansallisten ohjeistuksien, valvonnan kuin myös lainsäädännön kehittämiseen. (Vlasov, Salmi, Repo, Karila, Kinnunen, Mattila, Nukarinen, Parrila & Sulonen 2018, 27–28, 46, 60–61.)

Jatkokehittämisenä voisi selvittää tulevien varhaiskasvatuksen sosionomin kokemuksia työtehtävistä sekä sijoittumista työyhteisössä sekä varhaiskasvatuksen sosionomin kokemuksia tehtävän kuvasta ja kerättyjen kokemusten perusteella päivittää varhaiskasvatuksen tehtävänkuvaa. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvat ovat kunta kohtaisesti muodostuneet. Jatkokehittämisideana voisi olla myös eri kuntien varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvien yhteneväisyyksien tarkistelu.

Lähteet

- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Itä-Suomen yliopisto. 2025. Onko lähde luotettava?. <https://blogs.uef.fi/tiedonhaku-sosiaaliterveysjohtaminen/onko-lahde-luotettava/>. 18.1.2025.
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Tampereen yliopisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>. 19.1.2025.
- Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Helsinki: Art House Oy.
- Laki potilasasiavastaavista ja sosiaalivastaavista 739/2023.
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 922/2011.
- Laki varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta 700/2024.
- Nivala, E. & Rynnänen, S. 2024. Sosiaalipedagogiikka. Gaudeamus.
- Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman%20perusteet%202022_31.5.2023%20oikaisulla.docx. 5.1.2025
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus varhaiskasvatuksen yksityisen palveluntuottajan lupa- ja ilmoitusmenettelyyn kuuluvista liitteistä 890/2022.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. Uusi varhaiskasvatuslaki. <https://okm.fi/uusivarhaiskasvatuslaki>. 4.1.2025.
- Perusopetuslaki 628/1998.
- Rintakorpi, K. & Holmikari, J. 2021. Sosiaalipedagogisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen varhaiskasvatuksessa. Sosiaalipedagoginen aikakausikirja 2021 (22). 241–252.
- Rintakorpi, K., Holmikari, J., Jalasmäki, H. & Kukkonen, S. 2023. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen ja työnkuva. Teoksessa Rintakorpi, K., Holmikari, J., Jalasmäki, H. & Kukkonen, S. (toim.) Ammattina varhaiskasvatuksen sosionomi. Laurea-ammattikorkeakoulu. 9–20.
- Salonen, K. 2013. Näkökulma tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Sivonen, M. 2021. Kokemuksia sosionomien osaamisen hyödynnettävyydestä Liperin varhaiskasvatuksessa. Karelia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutus. Opinnäytetyö. Otamme vastuun kaikista tekemisistämme ja huomioimme eettiset näkökohdat. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/508379/Sivonen_Miira_2021_11_23.pdf?sequence=2. 21.1.2025.
- Sosiaalialan amkverkosto. 2023. Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit. Varhaiskasvatuksen-sosionomikompetenssit-2023.pdf. 21.2.2025.
- Sosiaalipedagogiikka. 2025. Sosiaalipedagogiikka. <https://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>. 21.1.2025.
- Talentia. 2025a. Talentia. <https://www.talentia.fi/talentia/>. 18.1.2025.
- Talentia. 2025b. Varhaiskasvatuksen sosionomi. <https://www.talentia.fi/nain-vaikutamme/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>. 18.1.2025.

- Tampereen yliopisto. 2025. Kyselylomakkeen laatiminen.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>. 17.1.2025.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2025. <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>. 23.4.2025.
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018.
Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Varonen, E. 2024. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva Joensuun kaupungin päiväkodeissa. Opas työnkuvasta. Karelia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/866323/Varonen_Eveliina.pdf?sequence=2. 21.1.2025.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisu 24:2018. Suomen yliopistopaino: Tampere.

Saatekirje

Tapasimme xx opinnäytetyöhömmen liittyen, meillä oli puhetta, että osallistuisimme xx olevaan esihenkilöiden palaveriin.

Palaverissa meillä olisi tarkoituksena esitellä opinnäytetyömme sisältöä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamisen kannalta sekä kerätä lomakkeella tietoa esihenkilöiden näkemyksestä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvasta. Lomakkeella kerättyjä tietoja hyödynnämme nimettömästi ja hyvää tutkimuskäytäntöä noudattaen opinnäytetyömme tuotoksessa, jossa muodostuu varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva.

Laitamme sinulle liitteenä Powerpoint esityksen ja kyselylomakkeen tulevaa työpajaamme varten.

Olisimme kiitollisia, jos voisimme käyttää palaveri ajastanne noin 30-45min.

Mikäli tulee kysymyksiä työhömmen tai tulevaan työpajaan liittyen, olethan yhteyksissä

Yt. Heli Tuunanen ja Essi Raekorpi
Sosionomiopiskelijat Karelia AMK

Työpajamateriaali

Varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen

ESSI RAEKORPI & HELI TUUNANEN

Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit

- ▶ Eettinen osaaminen varhaiskasvatuksessa
- ▶ Asiakastyön osaaminen varhaiskasvatuksessa
- ▶ Verkosto- ja palvelujärjestelmäosaaminen varhaiskasvatuksessa
- ▶ Kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen varhaiskasvatuksessa
- ▶ Tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen varhaiskasvatuksessa
- ▶ Työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen varhaiskasvatuksessa (SOAMK 2023)

Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit linkittyvät varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä sosiaalipedagogiseen työtoteeseen (Rintakorpi & Holmikari 2021).

Varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

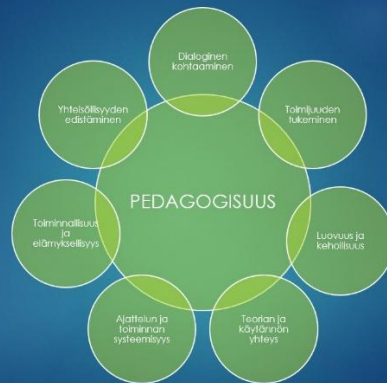
- ▶ Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- ▶ Monialainen yhteistyö
- ▶ Verkosto-osaaminen
- ▶ Kasvun ja kehityksen tukeminen
- ▶ Moninaisuuden tukeminen
- ▶ Järjestelmäosaaminen
- ▶ Lasten ja heidän huoltajien osallisuuden edistäminen
- ▶ Tiimi- ja yhteisöosaaminen
- ▶ Kulttuurinen osaaminen (Rintakorpi & Holmikari 2021)

Kuva Talentia 2025

Sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa

- Tarkastelee ihmisen kasvua sosiaalisena ilmiönä, yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä.
- Perustana on lapsen kohtaaminen ainutlaatuisena ja kokonaisvaltaisena huomioiden hänen tarpeensa sekä mahdollisuudet kasvuun ja kehitykseen.
- Lasten ja heidän perheidensä osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen.
- Osallisuuden tukeminen auttaa lapsia kokemaan omaa merkityksellisyyden tunnetta, yhteenkuuluvuuden kokemuksia sekä ehkäisee yksinäisyyttä.
- Dialoginen kohtaaminen korostuu. (Nivala & Rynnänen 2024. 271- 273)

Kuva mukailen Nivala & Rynnänen 2024, 227

Ajattelun ja toiminnan systeemisyyttä:

- Ryhmätöitä
- Vuorovaikutus
- Osallisuus

Teorian ja käytännön yhteys:

- Näkyy kaikessa toiminnassa (lapsiryhmät, huoltajat, moniammatillisuus)

Dialoginen kohtaaminen:

- Vuorovaikutus tilanteet (lapset, huoltajat, henkilöstö, yhteistyötahot)

Yhteisöllisyyden edistäminen

- Yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen ja tukeminen

Toimijuuden tukeminen:

- Lapsi huomioidaan oman kasvunsa ja kehityksensä toimijana

Toiminnallisuus ja elämäksellisyys:

- Yhdessä tekeminen, vuorovaikutus ja yhteisöllisyys

Luovuus ja kehollisuus:

- Korostetaan leikkiä ja leikkisyyttä
- Itsellisuus

Nivala & Rynnänen 2024, 227- 257;
Varhaiskasvatussuunnitelman
perusteet 2022

Lähteet

- ▶ Nivala, E. & Rynnänen, S. 2024. Sosiaalipedagogiikka. Gaudeamus.
- ▶ Rintakorpi, K. & Holmikäri, J. 2021. Sosiaalipedagogisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen - varhaiskasvatuksessa. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 2021 (22). 241-252.
- ▶ Talentia. 2025. Varhaiskasvatuksen sosionomi. <https://www.talentia.fi/nain-vaikutamme/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-kehittavakuva/>. 18.1.2025.
- ▶ Opetushallitus. 2023. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. https://www.ooph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasyalussuunnitelman%20perusteet%202022_31.5.2023%20oikasut%20a.docx. 5.1.2025.
- ▶ SOAMK. 2023. Varhaiskasvatuksen sosionomin kompetenssit. <https://www.sosiaalialanverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/12/Varhaiskasvatuksen-sosionomikompetenssit-2023.pdf>. 6.3.2025.

Lomakehaastattelu

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

Tällä lomakkeella keräämme tietoa ja ajatuksia varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvasta Kontiolahden kunnassa. Lomakkeella kerättyä tietoa hyödynnetään nimettömästi ja hyvää tutkimuskäytäntöä noudattaen Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva Kontiolahden kunnassa- opinnäytetyömme tuotoksessa, jossa muodostuu varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva.

Kiitämme lomakkeeseen vastaamisesta!

1. Minkälaisena näkisit varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvan päiväkodeissa?

2. Millaista erityisosaamista tarvitaan Kontiolahden kunnan varhaiskasvatukseen, ajatellen lapsia ja heidän perheiden osallisuutta?

3. Millaista erityisosaamista tarvitaan Kontiolahden kunnan varhaiskasvatukseen, ajatellen moniammatillisia yhteistyötahoja?

4. Miten varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävät eroavat varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan työtehtävistä?

5. Ajatuksia varhaiskasvatuksen sosionomin työajan rakentumisesta lapsiryhmässä sekä työtä valmisteleavasta ajasta (mahdollisesti sisältäen suunnittelun, yhteistyön huoltajien kanssa ja moniammatillisen työn) Kontiolahden kunnassa?

Kiitos vastaamisesta!

Yhteistyöterveisin,

Essi Raekorpi & Heli Tuunanen

Lisätietoa opinnäytetyöstämme:

Essi Raekorpi 2002649@edu.karelia.fi

Heli Tuunanen 2035985@edu.karelia.fi

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

MALLITEHTÄVÄNKUVAUS
Tehtävän nimike Varhaiskasvatuksen sosionomi
Koulutus Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 6 luku 27 §: sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 op laajuiset opinnot, joista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella tai sosionomin tutkinto, jota on täydennetty mainituilla opinnoilla.
YLEISKUVAUS TEHTÄVÄSTÄ
Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttaminen yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa. Sosiaalipedagoginen asiantuntijuus lapsiryhmässä, työyhteisössä sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Tehtävässä painottuu lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen.
Keskeiset tehtävät
<ul style="list-style-type: none"> • Työskentely moniammatillisessa tiimissä, jossa monialaisesti työn suunnittelu, toteutus ja arviointi yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan kanssa. • Lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja edistäminen. • Lasten ja heidän perheiden osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen. • Lasten yhdenvertaisuuden vahvistaminen sekä kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. • Vanhemmuuden tukeminen ja kasvatusyhteistyö perheiden kanssa. • Palveluohjaaminen, alueen perheille suunnattujen palvelujen tunteminen ja ennaltaehkäisevätyö perheiden haasteiden tunnistamisessa sekä palveluihin oikea aikainen ohjaaminen lasten ja heidän perheiden tukemiseksi. • Moniammatillinen yhteistyö yhdessä muun tiimin kanssa. • Yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva

Opinnäytetyön tuotos

Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva Kontiolahden kunnassa- opinnäytetyössä

Essi Raekorpi & Heli Tuunanen